

Az Arrabona EGTC mint a győri nagyvárosi gazdasági kormányzás egyik lehetséges szervezeti kerete

Témavezető: prof. dr. Rechnitzer János egyetemi tanár,
SZE KGK Regionális-tudományi és Közpolitikai Tanszék

1. BEVEZETÉS

Az Új Nemzeti Kiválóság Program Felsőoktatási Doktorjelölti Kutatói Ösztöndíj keretein belül 2016 szeptembere és 2017 júniusa között valósítottam meg „A győri gazdasági kormányzási modell lehetséges szervezeti megoldásai” című kutatási programot. A program keretében a győri gazdasági térség nagyvárosi kormányzási kérdéseivel foglalkoztam, feltártam a nagyvárosi kormányzás elemeit, különös tekintettel a gazdasági kormányzásra és annak eszköztárára. Ezt követően azonosítottam azokat a győri központi szervezeteket, melyek a jövőben fontos szerepet játszhatnak a gazdasági kormányzás működtetésében. Az elemzés során vizsgáltam a szervezetek kialakulását, működési rendszereit, gazdasági kormányzáshoz való kapcsolódásukat, továbbá javaslatokat fogalmaztam meg a továbblépés irányait illetően.

A kutatási program keretében részletesen elemeztem az Arrabona EGTC-t, a Győri Járásai Foglalkoztatási Paktumot, a Győri Járműipari Életpályamodell Együttműködést és a Győri Helyi Akciócsoportot. Jelen tanulmányban – terjedelmi okok miatt – az Arrabona EGTC elemzésére szorítok. Az alábbiakban a nagyvárosi régiók és a gazdasági kormányzás összefüggéseinek rövid elméleti bevezetését követően bemutatom az Arrabona EGTC-t, annak rövid történetét, legfontosabb adatait, továbbá kapcsolódási pontjait a győri gazdasági kormányzáshoz. A helyzetelemzést követően felvázolok néhány lehetséges fejlődési szenáriót, továbbá javaslatokat fogalmazok meg azokkal kapcsolatban.

---

[1] Doktorjelölt, SZE RGDI, egyetemi tanársegéd, SZE KGK Regionális-tudományi és Közpolitikai Tanszék.

2. ELMÉLETI HÁTTÉR

Enyedi városnövekedési szakaszait vizsgálva napjainkban a negyedik szakaszt, a globalizált világ urbanizációjának korát éljük. Nyugat-Európában a XVIII., Kelet-Közép-Európában a XIX. században zajlott az első szakasz, a *városrobbanás szakasza*. Ebben az időszakban alakultak ki a városok modern gazdasági funkciói, mely folyamat a munkaerő beáramlását ösztönözte a településekre, a bevándorlást téve a városnövekedés legjelentősebb forrásává. Ezt követte a *relatív dekoncentráció* szakasza, mely a XIX. században jelenik meg: a városi gazdaság szerkezeti átalakulása, továbbá a közlekedéstechnika fejlődése révén kialakultak a városi agglomerációk, s megerősödött a kis- és középvárosi hálózat. A második szakaszban a városnövekedés térben dekoncentráltabban zajlik. A harmadik szakasz, a *dezurbanizáció időszaka* a XX. század második felét jellemzi, főként a fejlett országok városhálózatát: a városok népességnövekedése megállt, az a rurális/vidéki térségekbe helyeződött át. A vidéki életmód ebben a szakaszban már megközelíti, sőt, bizonyos szempontok alapján meghaladja a városit, így például a természeti környezet, a nem materiális értékek közelsége miatt. Napjainkban, a *globalizált világ urbanizációja szakaszában* a globális folyamatokat irányító hatalmi központok nem elsősorban országokhoz, hanem befolyásos transznacionális vállalatokat tömörítő nagyvárosokhoz kapcsolódnak. Mára a városok egy része „kilépett” a nemzeti városrendszerből, s azok nemzetközi szintű összekapcsolódásából globális városhálózat alakul ki.² Enyedi tehát a nagyvárosok és a környezetükben lévő települések közti viszonyrendszerben értelmezi a nagyvárosi régiót, s évszázados távlatban tesz megállapításokat ezen kapcsolatokra nézve. Különösen fontos hangsúlyozni, hogy napjainkban a nagyvárosi régiók jelentőségét Enyedi a hozzájuk kapcsolódó transznacionális vállalatok befolyásához, piacirányító kompetenciáihoz köti, mely megállapításnak jelen tanulmány témájához kapcsolódva is nagy jelentősége van, hiszen többek közt ez a kategorizálás jogosít fel minket arra, hogy Győr esetében nagyvárosi gazdasági kormányzásról beszélhessünk.

A városrégiók kormányzási módszereinek és intézményesítésének történetét *Somlyódy* négy periódusra osztja. Eszerint a XIX. század végétől 1945-ig tartó időszakban Nyugat-Európában gyakorivá vált, hogy az egyes központi szereppel bíró városok bekebelezték az addig különálló külvárosaik, gyárvárosaik területét, s tulajdonképpen a közigazgatási határ kiterjesztésével megnyílt az út a területek közös tervezéséhez, összehangolt szabályozásához. A második periódus 1950-től az 1970-es évek végéig tartott, s az állami szint által létrehozott/ösztönzött nagyvárosi igazgatási rendszerek jöttek létre. Az állam vagy pénzügyi ösztönzőkkel, vagy adminisztratív előírásokkal „kényszerítette” a nagyvárosi igazgatási szervezetek kialakítását. Ezek általában az állam általános közigazgatási rendszereitől idegen, „speciális” igazgatási karakterű szervezetek voltak, gyakran több száz

---

[2] ENYEDI GYÖRGY: *Városi világ*, 2012, Akadémiai Kiadó, Budapest.

fős hivatali apparátussal. Az 1980-as éveket lefedő harmadik szakasz változásait az a tény indokolta, hogy a nagy technokrata szervezetek hitelüket veszítették: egyrészt az újraelosztó regionális politikai modellt felváltotta az endogén gazdaságfejlesztési koncepció, másrészt pedig folyamatos belső problémákkal és legitimációs problémákkal küzdöttek a szervezetek. A harmadik szakasz jelentősége – annak átmenetisége ellenére – abban rejlik, hogy a közigazgatás mozgásterének kitégulásával *a nagyvárosok intenzív kapcsolatépítésbe kezdtek a gazdasági és a civil szféra szereplőivel*, melynek fontos szerepe van napjaink nagyvárosi kormányzási modelljeiben is.

Napjainkban is a negyedik periódust éljük, melynek jellemzője a nagyvárosi kormányzás újabb hulláma, mely meghaladta a korábbi közigazgatási-, területi tervezési szempontokat, *s mint a gazdaságfejlesztési politika mechanizmusa* lépett színre. A korábban konfliktusokat okozó felfogás, miszerint a városrégióknak feltétlenül egy közigazgatási egységgé kellene válniuk, megszűnt: a kormányzási problémákat informális partnerségeken keresztül kívánják feloldani, s elsődleges cél a gazdaságfejlesztés ösztönzése és a kooperáció az egyes szférák között az új regionalizmus és a posztfordizmus elméleti talaján. Napjaink kormányzási gyakorlata ugyanakkor azt is mutatja, hogy gyakran a különféle korszakokban alkalmazott megoldások, irányítási struktúrák egymás mellett léteznek ma is. Bármennyire is önkéntességen alapul a jelenlegi rendszer, az állami politikák egy része továbbra is alkalmaz különféle ösztönzőket a nagyvárosi térségek kormányzásának befolyásolására.³ A városrégiók kormányzásának fejlődését segíti napjainkban az EU regionális politikája, továbbá a közigazgatásban zajló regionalizációs és decentralizációs folyamatok is.⁴

Lefèvre szerint a nagyvárosi kormányzásra azért is van szükség, mert a nagyobb területi egységek hatékonyabban tudnak reagálni a térség *gazdasági*, társadalmi problémáira, mint a helyi önkormányzatok, hiszen a mérethatékonyság alapján elméletben hatékonyabban képesek szervezni a közszolgáltatásokat. Ugyanakkor a nagyvárosi kormányzás előfeltétele, hogy kezelhető méretűek legyenek a helyi önkormányzatok, így azok mérete optimális legyen: meg kell szüntetni tehát a fragmentált, kis méretű önkormányzatok rendszerét. Mindezen túl akkor lehet hatékony a nagyvárosi kormányzás, ha a kialakuló irányítási rendszer erős, autonóm és legitim.⁵

---

[3] SOMLYÓDYNÉ PFEIL EDIT: Az agglomerációk jelentőségének változása az államszervezés és a városi kormányzás szempontjából, in *Tér és Társadalom*, 2011/3. szám, 27–59. o.

[4] SOMLYÓDYNÉ PFEIL EDIT: A városi térségek a közigazgatási struktúra és a „governance” keresztmetszetében, in *Tér és társadalom*, 2008/1. szám, 27–43. o.

[5] LEFÈVRE, CHRISTIAN (1998): Metropolitan Government and Governance in Western Countries. A Critical Review, in *International Journal of Urban and Regional Research*, 1998/1. szám, 9–25. o.

3. AZ ARRABONA EGTC

Győr Megyei Jogú Város térségi kapcsolatrendszerében az Arrabona Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együtműködési Csoportosulás (Arrabona EGTC) megalapítása új dimenzió megjelenését eredményezte. Az Arrabona EGTC létrejöttével ugyanis a város vezetésével egy határon átnyúló, a város térségi kapcsolatrendszerét a szlovákiai Felvidék irányába intézményesítő szervezet jött létre, mely a városi nagytérség országhatárokon átívelő jellegét is erősíti.

Az EGTC létrehozásában Győr vezető szerepet vállalt: 2010 márciusában a város felkérésére a győri városházán szakmai fórumot tartottak egy győri székhelyű EGTC létrehozásával kapcsolatban, az alapítás előkészítésével a Győri Többcélú Kistérségi Társulás Szakmai Munkaszervezetét bízták meg. Az EGTC-t a négy alapító város (Győr, Mosonmagyaróvár, Dunaszerdahely, Somorja) 2010. augusztus 31-én Győrben hozta létre. Az alapításhoz szükséges dokumentumokat magyar részről a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium 2011. január 3-án, szlovák részről pedig a Közlekedési, Építésügyi és Regionális Fejlesztési Minisztérium 2011. február 25-én hagyta jóvá. A Fővárosi Bíróság 2011. június 15-ével jogerősen jóváhagyta az EGTC létrejöttét. Az együttműködés földrajzi lehatárolása szerint Magyarországról a Szigetköz és a Mosoni-síkság, továbbá a Sokoróalja közvetlenül Győrhöz kapcsolódó részére, Szlovákiából pedig a Csallóköz és a Mátyusföld nyugati téségére terjed ki az EGTC területe. A négy alapító tag a szervezet létrehozásakor célul tűzte ki, hogy az együttműködést a győri és a mosonmagyaróvári kistérségekre, valamint a dunaszerdahelyi járásra mint közigazgatási egységekre terjessze ki.⁶

Az alapítás óta eltelt időszakban a taglétszám jelentősen nőtt, s jelenleg is több település vár felvételre. Az EGTC Közgyűlése elsőként 2011 októberében döntött új tagok felvételéről, s 17 település⁷ csatlakozásával az együttműködés 21 résztvevőre nőtt.⁸ A 2012. májusi közgyűlési döntés alapján további 4 településsel⁹ bővült a szervezet, majd 2014-ben négy,¹⁰ 2015-ben két,¹¹ 2016-ban pedig további egy¹² új tag csatlakozott, nagy meglepetésre viszont Nagymegyert 2017-ben kilépett az EGTC-ből.¹³

---

[6] ARRABONA EGTC: *Az Arrabona EGTC bemutatkozása*, 2013, ARRABONA EGTC, Győr.

[7] Abda, Börcs, Böny, Dunaszeg, Dunaszentpál, Győrújbarát, Győrújfalú, Halászi, Ikrény, Kisbajcs, Kunsziget, Mecsér, Mosonszolnok, Pér, Rábapatona, Vámoszabadi, Vének.

[8] ARRABONA EGTC: *Jegyzőkönyv az ARRABONA Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együtműködési Csoportosulás Közgyűlése 2011. június 8-i ülésén*, 2011, ARRABONA EGTC, Győr.

[9] Dunakiliti, Nagyszentjános, továbbá Felbár és Nagymegyert.

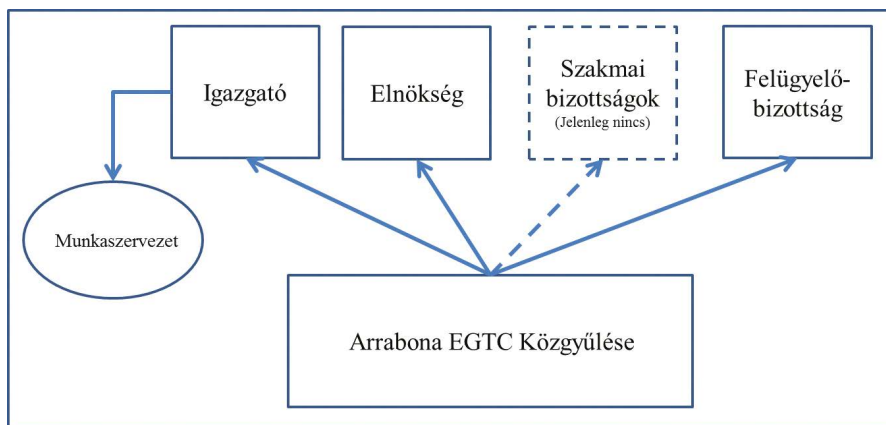
[10] Nagyudvarnok, Kimle, Gyórság, Bágyszovát.

[11] Dunasziget és Nagybjacs.

[12] Koroncó.

[13] ARRABONA.EU: *Hírek*, <http://arrabona.eu/hirek.html>, 2017. március 1.

1. ábra: Az Arrabona EGTC szervezeti felépítése

Forrás: Saját szerkesztés.

Az Arrabona EGTC szervei a következők: Közgyűlés, Elnökség, Szakmai Bizottságok, Felügyelő Bizottság. Az EGTC legfőbb döntéshozó szerve a Közgyűlés, mely az EGTC tagjaiból áll. A Közgyűlésben minden tag 1 szavazattal rendelkezik, a döntéseket konszenzussal hozzák, vagyis olyan álláspont elfogadására törekednek, mely minden tag számára támogatható. Amennyiben sikertelen a konszenzusos döntéshozatal, úgy szavazásra kerül sor: a magyar illetve a szlovák tagok külön-külön szavaznak, s mind a magyar mind pedig a szlovák tagok minősített kétharmados többsége szükséges az adott határozati javaslat elfogadásához. A Közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik a különféle szabályzatok módosítása, az elnök, az elnökség, az igazgató, a szakmai bizottságok és a Felügyelő Bizottság tagjainak megválasztása, tagfelvétel stb. A Közgyűlés legalább évi két alkalommal ülésezik. A Közgyűlés képviselőjét két ülés között az Elnökség látja el. Az Elnökség az EGTC javaslattevő, véleményező, döntés-előkészítő és végrehajtást segítő szerve, tagjai az EGTC elnöke és három alelnöke. Az Alapszabály szerint az EGTC elnöke a csoportosulás székhelye szerinti település polgármestere, tehát Győr város vezetője.

Az igazgató fő feladata a csoportosulás képviselője, továbbá operatív tevékenységének irányítása. Az igazgató látja el a csoportosulás jogi, szerződési, etikai, pénzügyi és adminisztratív jellegű vezetését, a csoportosulás alkalmazottai felé munkáltatói jogokat gyakorol, partneri kapcsolatokat épít stb. A Felügyelő Bizottság ellenőrzi a csoportosulás működését és gazdálkodását.¹⁴ Az EGTC mindeddig nem döntött Szakmai Bizottságok létrehozásáról.

[14] ARRABONA EGTC: *Arrabona Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás*, 2015, ARRABONA EGTC, Győr.

Az Arrabona EGTC alapításakor az alapítók úgy határoztak, hogy nem hoznak létre külön munkaszervezetet, hanem az EGTC szervezeti feladatait a Győri Többcélú Kistérségi Társulás Szakmai Munkaszervezetére delegálják. Mivel jogszabályi változások miatt a Győri Többcélú Kistérségi Társulás Szakmai Munkaszervezete jogutód nélkül megszűnt 2013. június 30-i hatállyal, az EGTC Közgyűlése külön munkaszervezet felállításáról határozott.¹⁵ A munkaszervezet fontos operatív szerepet tölt be az EGTC működésében: összeállítja a költségvetést, vezeti a különféle nyilvántartásokat, előkészíti az egyes szervek ülését, elkészíti a szakmai és pénzügyi terveket, továbbá szervezési feladatokat lát el az EGTC működéséhez kapcsolódóan.¹⁶

Az Arrabona EGTC szervezetrendszerének működése két fő forrás által finanszírozott: a befizetett tagdíjakból és kormányzati pályázati támogatásokból.¹⁷ Az Arrabona EGTC létrejöttének egyik legfőbb célkitűzése, hogy a határmenti térség területi kohézióját erősítse, különös tekintettel a turizmus, a helyi értékek népszerűsítése révén. Mindezen célok elérésének fő eszközeként az EGTC az európai uniós támogatásokra számít. Sikeres volt a „Nagymegyer–Győr menetrendszerű retúr buszjárat kialakítása az idegenforgalom és a foglalkoztatottság támogatása céljából” című projekt, melynek keretében 2013 óta menetrendszerinti buszjáratok közlekednek Győr és Nagymegyer között. A projektet a „Magyarország–Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007–2013” keretében valósítják meg az EGTC közreműködésével.¹⁸

Az Arrabona EGTC az elmúlt években sikeresen erősítette a pályázatok írásával, projektmenedzsmentjével kapcsolatos tevékenységét, így több milliárdos támogatási összegű európai uniós pályázatok menedzselésében is közreműködött: ilyen volt pl. a győri ipari parki iparvágány-fejlesztési projekt, a Győr–Gönyű kerékpárút megépítése, vagy éppen a győri járás területi együttműködéseinek elősegítésére irányuló projekt.¹⁹

Látható, hogy a 2010-ben létrehozott csoportosulás mára letisztult szervezeti struktúrákkal rendelkezik. A taglétszám folyamatos bővülése mutatja, hogy az érintett területek települései látnak fantáziát a magyar-szlovák határ menti együttműködés ilyen formájában. A benyújtott pályázatok azt jelzik, hogy a csoportosulás aktívan részt kíván venni a terület fejlesztésében, a határon átnyúló kapcsolatok erősítésében. Hangsúlyozni szükséges, hogy az EGTC létrehozásában és működtetésében Győr Megyei Jogú Város kiemelt szereppel bír, s ezzel függ össze az is, hogy az EGTC székhelye Győrben található. Véleményem szerint Győr regionális illetve nemzetközi pozícionálását tekintve az Arrabona EGTC

---

[15] ARRABONA EGTC i.m. 2013.

[16] Uo.

[17] ARRABONA EGTC i.m. 2015.

[18] INNOVACIO.GYOR.HU: *Nagymegyer–Győr retúr buszjárat*, http://innovacio.gyor.hu/cikk/nagymegyer_gyor_retur_buszjarat.html, 2017. március 1.

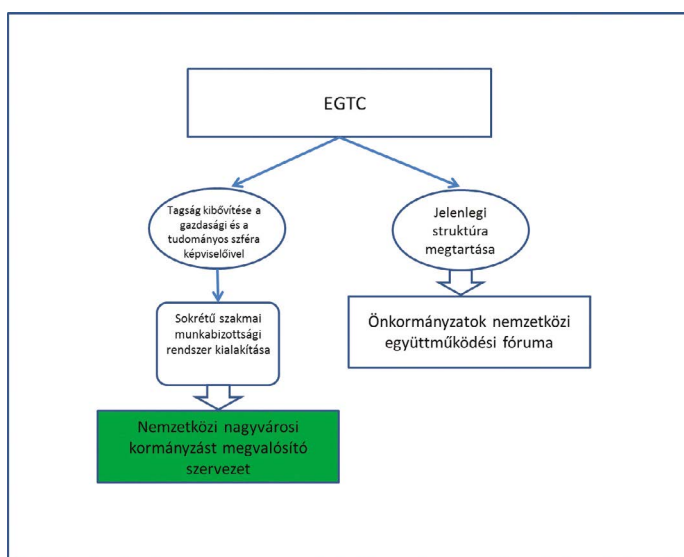
[19] ARRABONA.EU i.m.

a jövőben fontos szerepet játszhat. Ennek fontos feltétele ugyanakkor, hogy a területen olyan fejlesztések valósuljanak meg (leginkább európai uniós társfinanszírozással), melyek elősegítik a határmenti mobilitás növekedését, a turisztikai vonzerő erősítését és a terület olyan jellegű szemléletváltását, mely Győr centrális szerepét erősítené.

4. LEHETSÉGES SZCENÁRIÓK, JÖVŐKÉP ÉS KITEKINTÉS

Az Arrabona EGTC legfontosabb paramétereinek ismertetése után érdemes feltenni a kérdést, hogy vajon milyen változásokra van szükség ahhoz, hogy a szervezet a győri nagyvárosi gazdasági kormányzásban meghatározó szereplővé váljon? Az elméleti felfeztetésben világossá tettem, hogy napjaink kormányzási modelljében azok az informális, hálózatos összekapcsolódási modellek érhetők tetten, melyekben a kormányzati szféra mellett a gazdasági, tudományos és civil szervezetek is helyet kapnak. Ez alapján megállapítható, hogy az EGTC jelenlegi struktúrája mellőzi ezen szervezetek együttműködésbe való beemelését, így – amennyiben a gazdasági kormányzás területén szeretne fejlődni – mindenképpen szükséges a tagsági bázis bővítése és egy széleskörű szakbizottsági rendszer kialakítása. Enélkül az EGTC továbbra is a résztvevő önkormányzatok fóruma tud maradni, mellyel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy *nemzetközi dimenziója* révén a határon átnyúló kapcsolatok ösztönzését, a határmenti gazdasági együttműködéseket, illetve bizonyos nemzetpolitikai célkitűzéseket is előmozdíthat.

2. ábra: Az Arrabona EGTC lehetséges fejlődési scenáriói

Forrás: Saját szerkesztés.

A fenti ábra alapján elmondható, hogy az Arrabona EGTC abban az esetben lehet alkalmas a győri nagyvárosi régió gazdasági kormányzásának letéteményesévé válni, amennyiben a jelenleg kizárólag önkormányzatokból álló tagságát bővítené a gazdasági és a tudományos/civil szféra képviselőivel és ezzel párhuzamosan az egyes fontos területekre nézve szakmai munkabizottságokat hozna létre. Amennyiben ezek megtörténnének, a szervezet olyan nagyvárosi kormányzási potenciállal rendelkezne, mely országhatárokon átívelő (!) tagsággal bír, s ez néhány nemzetközi modellel²⁰ összevetve is kuriózumnak számítana.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- ARRABONA EGTC: *Jegyzőkönyv az ARRABONA Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás Közgyűlése 2011. június 8-i ülésén*, 2011, ARRABONA EGTC, Győr.
- ARRABONA EGTC: *Az Arrabona EGTC bemutatkozása*, 2013, ARRABONA EGTC, Győr.
- ARRABONA EGTC: *Tájékoztató az előző közgyűlés óta eltelt időszak történetéről*. Az ARRABONA Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás Közgyűlése 2013. május 28-i ülés 1. napirendi pontja, 2013, ARRABONA EGTC, Győr.
- ARRABONA EGTC: *Arrabona Korlátolt Felelősségű Európai Területi Együttműködési Csoportosulás*, 2015, ARRABONA EGTC, Győr.
- ARRABONA.EU: *Hírek*, <http://arrabona.eu/hirek.html>, 2017. március 1.
- ENYEDI GYÖRGY: *Városi világ*, 2012, Akadémiai Kiadó, Budapest.
- FEKETE DÁVID: A Müncheneri Nagyvárosi Régió térségi együttműködési modellje és szakmai tevékenysége, in FEKETE DÁVID (szerk.): *Nyugat- és kelet-közép-európai járműipari térségek működési modelljei*, 2015, Universitas-Győr Alapítvány, Győr, 173–181. o.
- FEKETE DÁVID: Nagyvárosi kormányzás és gazdaságfejlesztés a Rhein-Neckar nagyvárosi régió példáján, in *Köztes Európa*, 2014/1. szám, 91–98. o.
- INNOVACIO.GYOR.HU: *Nagymegyer-Győr retur buszjárat*, http://innovacio.gyor.hu/cikk/nagymegyer_gyor_retur_buszjarat.html, 2017. március 1.
- LEFÈVRE, CHRISTIAN (1998): Metropolitan Government and Governance in Western Countries. A Critical Review, in *International Journal of Urban and Regional Research*, 1998/1. szám, 9–25. o.
- SOMLYÓDYNÉ PFEIL EDIT: A városi térségek a közigazgatási struktúra és a „governance” keresztmetszetében, in *Tér és társadalom*, 2008/1. szám, 27–43. o.

---

[20] Vö. pl. FEKETE DÁVID: A Müncheneri Nagyvárosi Régió térségi együttműködési modellje és szakmai tevékenysége, in FEKETE DÁVID (szerk.): *Nyugat- és kelet-közép-európai járműipari térségek működési modelljei*, 2015, Universitas-Győr Alapítvány, Győr, 173–181. o.; FEKETE DÁVID: Nagyvárosi kormányzás és gazdaságfejlesztés a Rhein-Neckar nagyvárosi régió példáján, in *Köztes Európa*, 2014/1. szám, 91–98. o.

- SOMLYÓDYNÉ PFEIL EDIT: Az agglomerációk jelentőségének változása az államszervezés és a városi kormányzás szempontjából, in *Tér és Társadalom*, 2011/3. szám, 27–59. o.